

Pirkanmaan lintutieteellisen yhdistyksen mielipide koskien Lempäälän Sääksjärven osayleiskaavaa 2020

Osayleiskaava-alueesta on laadittu luontoselvitys vuonna 2018 sekä linnustaselvitys vyyuonna 2020. Laatijana on ollut FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy. Kaava-alue on laaja. Linnustonselvityksessä todetaan, että jokaiselle kaava-alueen selvitysalueelle ei voitu laskentaa kohdentaa kuin pääosin kerran. Edelleen linnustonselvityksestä käy ilmi, että maastotöihin päästiin vasta toukokuussa tilaajasta johtuen. Tämän vuoksi ei ole pystytty asianmukaisesti kartoittamaan esimerkiksi tikkojen ja pöllöjen reviireitä. Linnustonselvityksissä on myös aina omat rajoitteensa, vaikka samalla alueella kyettäisiin toistamaan laskennat riittävän hyvin. Edellä mainituista syistä Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys katsoo, että linnustonselvitys on tehty liian aukollisesti, vaikkakin kysymyksessä on osayleiskaava-alue.

Tehdyssä linnustonselvityksessä on kaavoitusalueella havaittu 10 uhanalaista lintulajia, 8 silmälläpidettävää lajia, 11 direktiivilajia ja 10 kansainvälistä vastuulajia. Alueellisesti uhanalaisista lajeista on havainto metsosta. Linnustonselvityksen tiedot osoittavat, että kaavoitusalueen lintulajisto on monipuolinen. Monipuolisuus perustuu alueella sijaitseviin useisiin arvokkaisiin luontokohteisiin ja maaston vaihtelevuuteen. Kaikkiaan linnustonselvityksessä havaittiin 78 lajia, joista noin 72 on alueella pesiviä lajeja.

Osayleiskaava-alueella sijaitsee linnustonselvityksen mukaan seuraavat merkittävät lintualueet: 1) Selvitysalueen kaakkoisosan peltoympäristö 2) Perimmäisen vanha metsä 3) Kaitajärvenoja – Multivuori 4) Rajajärven ympäristö 5) Piimäpolun metsä ja 6) Kortejärven ympäristö. Lisäksi tulee ottaa huomioon muun muassa selkälokin ja kalasääsken pesäpaikat.

Vanhojen metsien lintulajisto on joutunut vaaraan maassamme, koska vanhojen metsien osuus on vähentynyt merkittävästi. Erityisesti Etelä-Suomessa on vanhojen metsien osuus varsin vähäinen. Pienien laikkujen jättäminen sinne tänne ei auta asiaa. Vanhoja metsiä on säilytettävä riittävän kokonaisina ja yhtenäisinä alueina, jotta vanhoilla metsillä olisi todellista vaikutusta tilanteeseen. Tästä syystä vanhojen metsien hävittämistä ja pilkkomista esimerkiksi kaavoituksen yhteydessä on kaikin tavoin vältettävä.

Valtakunnallisten alueidentavoitteiden mukaan (VAT) on edistettävä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Samalla on otettava huomioon muun muassa virkistysalueiden riittävyys, mutta pelkkien rajallisten ja yksipuolisten viheralueiden ja virkistysalueiden avulla luonnon monimuotoisuutta ei pidetä yllä. Valtakunnallisesti tunnettu Birgitan polkukin jää kaavoitussuunnitelmien jalkoihin. Lempäälän pohjoisosan huomattavan ylimitoitettu osayleiskaavaluonnos ei millään muotoa edistä eikä edes säilytä luonnon monimuotoisuutta alueella. On muistettava lisäksi kaavasunnitelmien vaikutukset Pirkkalan puolella, jossa vaarannetaan merkittäviä luontoarvoja (Taaporinvuoren-Kurikkalallion Suomen 100 Luontohelmi-kokonaisuus, Iso-Naistenjärvi, osa Pulkajärven Natura-alue ym.).

Kaavan selostusosassa (2.2.) todetaan, ”että osayleiskaava alueen rakennetta eri osa-alueilla eheytetään, täydennetään ja tiivistetään siten, että luonto, rakennettu ympäristö sekä kulttuurihistorialliset alueet ovat suunnittelun lähtökohtina. Tavoitteena on suunnitella yhdyskuntarakenne niin, että rakentamisen laajentumisesta huolimatta luontoperusta säilyy monimuotoisena.” Nykyinen yleisosakaavaluonnos ei ole lainkaan sopusoinnussa edellä mainitun tavoitteen kanssa. Luonnoksen toteutuminen merkitsee laajan ja monipuolisen luonto-osuuden merkittävää tuhoutumista. Vaihtoehtoja on olemassa. Esimerkiksi Valtatie 9 vierustalle tien läheisyyteen on mahdollista perustaa teollisuuspalvelualueita ja myös asumista siten, että luontoa ei jouduta tuhoamaan laajasti. Laajojen teollisuuspalvelualueiden rakentaminen keskelle nykyisin arvokasta luontoa juontuu selkeään ylioptimismiin.

Osayleiskaavan selostuksen vaikutusosassa (7.2) todetaankin ympäristövaikutuksista muun muassa seuraavaa: "... Alueen luonne yhtenäisenä rauhallisena alueena muuttuu kokonaisuutena merkittävästi, kun uusi valtatie halkoo aluetta muodostaen uuden melulähteen ja uusi maankäyttö rakentuu. Virkistysarvot heikentyvät väistämättä erittäin suuresti, vaikka vaikutuksen merkittävyys vaihtelee alueella suhteessa kunkin kohteen kohdalla etäisyydestä uuteen maankäyttöön sekä valtatie- että 2-kehän linjauksesta..." Voidaan kysyä, onko tässä suunnitelmassa ollut luonto todellakin yhtenä perustana?

Kaavoitussuunnitelman vaikutuksia linnustoon ja muuhun luontoon tulee myös tarkastella eri suunnitelmien yhteisvaikutuksena. Alueellahan on rautatie- ja järjestelypihahankkeita, joilla voi olla merkittävää haitallista vaikutusta yksinäänkin.

Valtatie 3:n Puskiaisten oikaisu perustuu voimassa olevaan 2040 Maakuntakaavaan. Maakuntakaavaa voidaan kuitenkin muuttaa uuden arvioinnin kautta asianmukaisella menettelyllä. Maakuntakaavaa ei ole välttämättä toteutettava, jos tilanne arvioidaan toisin tai muuttuneeksi entisestä. Nykyiset liikenteen kasvuennusteet perustuvat vanhentuneisiin arvioihin. Lempäälässä keskimääräinen vuorokausiliikenne nousisi n. 45 000 ajoneuvosta n. 65 000 ajoneuvon vuoteen 2040 mennessä. Liikenteen määrä ei ole lainkaan niin kovassa kasvusuunnassa, kun näissä vanhentuneissa ennusteissa arvioidaan. Ei edes siinä tapauksessa, vaikka väestön määrä Tampereen seudulla kasvaisi olennaisesti. Etätyön tuntuva vahvistuminen ja julkisen liikenteen edistäminen sekä muun muassa tulevaisuudessa autojen yhteiskäyttö vaikuttavat liikennemäärien kasvua rajoittavasti. Tavarakuljetusten siirtyminen lisääntyvästi raiteille vaikuttaa samaan suuntaan. Ilmastonmuutoksen torjuntastaregit saattavat jopa vähentää liikenteen määrää nykyisestäään. Näin ollen ei ole mitenkään perusteltua pitää kiinni laajasti monipuolista luontoa hiilinieluneen tuhoavasta vanhentuneesta suunnitelmasta, vaan arvioinnit ja suunnitelma on laadittava päivitettyinä uudelleen.

Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys on sillä kannalla, että Puskiaisten oikaisusta ja 2-kehästä tulee luopua. Kun otetaan huomioon luonnolle aiheutuvat haitat ja esimerkiksi Puskiaisten oikaisusta saatava hyöty muihin mahdollisiin ratkaisuihin verrattuna, ei ole perusteltua lähteä näin massiiviseen monipuolisen luontoalueen hävittämiseen. Moottoritien oikaisusta tulisi loppujen lopuksi varsin vähäinen ajallinen etu. Laajojen metsäalueiden raivaaminen on myös vastoin ilmastonmuutoksen torjuntaa. Puskiaisten oikaisu ja 2-kehä tarkoittaisi lisäksi alueelle laajaa teollisuuspaikka- ja asumisrakentamista. Tämä puolestaan vaikuttaisi useiden uusien teiden rakentamisen lisäksi luonnon merkittävään köyhtymiseen. Sääksjärven osayleiskaavan alkukyselyssä kuntalaisille 2017 tuli selkeästi esille se, että kyselyyn vastaajat haluavat painottaa metsiä ja järviä positiivisimpina kohteina.

Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys on samaa mieltä siitä, että Valtatie 3:n liikenneturvallisuutta ja liikenteen sujuvuutta tulee parantaa nykyisestä. Tämä voidaan saavuttaa muun muassa rakentamalla kolmas kaista Kuljun eritasoliittymästä lähtien Pirkkalan kautta Nokialle (Vaihtoehto 2). Samalla säästetään huomattavasti rakentamiskustannuksista ja turvataan arvokkaan yhtenäisen luontokokonaisuuden säilyminen.

Tampereella 16.2.2021

Jukka T. Helin
Puheenjohtaja
Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys

